

|                                                                                                     |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ<br>ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ<br>ДС/СС 05/4-02 бр. 348/1-X/12<br>29.03.2012. године |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

ВЕЋЕ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ  
ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој XVIII редовној седници, 29.03.2012. године – на основу чл. 221. став 1. алинеја 14. и члана 266. Статута Факултета, прихватило Извештај Комисије за докторске студије с предлогом теме за докторску дисертацију: ИЗГРАДЊА НОВОГ БЕОГРАДА 1948-1968. ИЗМЕЋУ ИДЕОЛОГИЈЕ И ДРУШТВА, докторанда Горана Антонића.

За ментора је одређен проф. др Љубодраг Димић.

|                                                                                                                                                    |                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| <u>Доставити:</u><br>1x Универзитету у Београду<br>1x Стручном сараднику за докторске дисертације<br>1x Шефу Одсека за правне послове<br>1x Архиви | ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА<br><br>Проф. др Весна Димитријевић |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|

Факултет Филозофски  
04/1-2 бр. 6/2067  
(број захтева)  
30.03.2012.  
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Веће научних области друштвено-хуманистичких  
наука  
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

**ЗАХТЕВ**  
**за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације**

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Изградња Новог Београда 1948-1968. Између идеологије и друштва

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ историја

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Горан (Саво) Антонић

Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање:

Филозофски у Београду

Година дипломирања:

Назив мастер рада

2003.

кандидата:

Назив факултета на коме је мастер рад одбрањена:

Година одбране мастер рада:   

Обавештавамо вас да је

Наставно-научно веће

на седници одржаној

29.03.2012.

размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске дисертације.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Весна Димитријевић

### ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

|              |                 |
|--------------|-----------------|
| за кандидата | Горана Антонића |
|--------------|-----------------|

|                        |                  |
|------------------------|------------------|
| Име и презиме ментора: | Љубодраг Димић   |
| Звање:                 | Редовни професор |

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

|    |                                                                                                                                                                                                                                        |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. | Dimić, Lj., (1988). <i>Agitprop kultura. Agitpropovska faza kulturne politike u Srbiji 1945-1952</i> . Rad, Beograd                                                                                                                    |
| 2. | Dimić, Lj., (1996). <i>Kulturna politika u Kraljevini Jugoslaviji 1918-1941, I (društvo i država)</i> . Stubovi kulture, Beograd                                                                                                       |
| 3. | Dimić, Lj., (1998). <i>Srbi i Jugoslavija – prostor, društvo, politika. Pogled sa kraja veka</i> . Stubovi kulture, Beograd                                                                                                            |
| 4. | Dimić, Lj., (2001). <i>Istorija srpske državnosti, III, Srbija u Jugoslaviji</i> , Srpska akademija nauka i umetnosti, Ogranak : Beseda : Društvo istoričara Južnobačkog i Sremskog, Novi Sad                                          |
| 5. | Dimić, Lj., (2006). <i>Serbien und Jugoslawien ( 1918-1941), Serbien und Montenegro, (Raum und Bevölkerung, Geschichte, Sprache und Literatur, Kultur, Politic, Gesellschaft, Wirschaft, Recht)</i> . <i>Jahrgang</i> , Wien, 231-264. |

#### Заокружити одговарајућу опцију (А, Б, В или Г):

А) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно-математичких и медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, AHCI или SCIE листе, као и Math-Net.Ru листе.

Б) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, AHCI и SCIE листе, као и ERIH листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за високо образовање. Посебно се

вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M11, M12, M13, M14, M41 и M51.)

В) У случају израде докторске дисертације према ранијим прописима за кандидате који су стекли академски назив магистра наука ментор треба да има пет радова (референци) које га, по оцени Већа научних области, квалификују за ментора односне дисертације.

Г) У случају да у ужој научној области нема квалификованих наставника, приложити одлуку Већа докторских студија о именовању редовног професора за ментора.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Датум \_\_\_\_\_

М.П.

Проф. др Весна Димитријевић

Antonić Goran

istraživač–saradnik

Institut za savremenu istoriju

Trg Nikole Pašića 11

FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA U BEOGRADA

–Odeljenje za istoriju–

OBRAZLOŽENJE PREDLOGA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE:

*IZGRADNJA NOVOG BEOGRADA 1948-1968.*

*IZMEĐU IDEOLOGIJE I DRUŠTVA.*

Predmet istraživanja

Predmet doktorske disertacije je izgradnja Novog Beograda u razdoblju 1948–1968. godine, posmatrana, s jedne strane, u kontekstu ideoloških i političkih uticaja kojima je bila uslovljena, a s druge, iz ugla društvenih karakteristika koje je, kao urbanizacijski proces, imala.

U opštem smislu, reč je o studiji slučaja iz oblasti istorije grada, posvećenoj pitanjima urbanog razvoja na nivou jednog lokalnog, ali posebno reprezentativnog primera. Naime, Novi Beograd se smatra jednim od simbola jugoslovenskog graditeljstva iz doba socijalizma i njegovim najvećim i najznačajnijim poduhvatom u domenu izgradnje gradova. Prvi radovi na njegovom podizanju preduzeti su ubrzo po završetku Drugog svetskog rata, u okviru ambicioznih planova Komunističke partije Jugoslavije na izgradnji i modernizaciji zemlje. Kao nova urbana celina u sastavu državne prestonice Beograda, Novi Beograd je trebalo da postane ne samo njegov novi centar, već i novo

upravljačko sedište države. Time je, između ostalog, novouspostavljeni komunistički režim hteo da napravi otklon od istorijskog jezgra Beograda, koji je smatran zaostavštinom, u ratu poraženog građanskog poretka, i da, istovremeno, utisne lični pečat na izgled i ustrojstvo glavnog grada. Prema inicijalnim zamislima (1946.), na prostoru Novog Beograda trebalo je smestiti najvažnije institucije savezne administracije — vladu i njena ministarstva; zdanje glavnog organa partije — Centralnog komiteta; diplomatsku četvrt; kao i elitne objekte poslovnog i kulturnog karaktera. Pored upravljačke funkcije, nova „prestonica“ je, u skladu sa svojim značajem, trebalo da bude i uzor idealnog modela uređena gradskog prostora u uslovima promenjenih političkih i društvenih okolnosti. Njome je trebalo demonstrirati novu vrstu sklada između čoveka i urbanog okruženja, zasnovanu na socijalističkim vrednostima. Koncept „novi grad za novo društvo“ je, stoga, bio idejna osnova nastanka Novog Beograda i proizilazio je direktno iz revolucionarne ideologija vladajućeg režima.

U praksi, međutim, predviđeni zahtevi izgradnje Novog Beograda nisu ostvareni na način kako je to inicijalno bilo zamišljeno. Već posle prve faze gradnje (1948–1950.), faktički je obustavljeno podizanje objekata savezne uprave, sem zgrade Predsedništva vlade FNRJ, koja je, inače, jedina i bila započeta. Ovu naglu promenu je izazvala reforma državne administracije sprovedena početkom pedesetih godina, kao posledica sukoba Jugoslavije sa Informbiroom. Decentralizacijom i debirokratizacijom političkog sistema najviše je tada oslabljen značaj institucije federacije, čime je, ujedno, obesmišljena i potreba podizanja građevinskog kompleksa namenjenog savezним organima na tlu Novog Beograda. Iz tog razloga, novi deo grada se nikad nije razvio u planirani upravljački centar zemlje. Umesto toga, on je predominantno postao veliko gradilište stambenih objekata, čiju gradnju je uslovljavala stalna stambena kriza u posleratnom Beogradu, koju su izazivale neprekidane i intenzivne migracija stanovništva iz unutrašnjosti. Potrebe za stanovima su bile tako izražene da se podizanje pratećih javnih objekata u znatnoj meri zapostavljalo, što je od samog početka narušavalo pravilan razvoj Novog Beograda. Uprkos svojoj modernosti u urbanističkom koncipiranju i realizaciji, on zato i nije mogao da se formira kao skladna multifunkcionalna gradska celina, ne samo u razdoblju koje se proučava u ovom radu, već ni do kraja postojanja socijalističke Jugoslavije. Odras tako nesrazmernog razvoja bio je epitet „spavaonice“ Beograda, koji je Novi Beograd stekao u tom periodu. S obzirom na ovakve rezultate njegove izgradnje, kao i na značaj koji je trebalo da ima, možemo reći da on predstavlja svojevrsnu paradigmu raskoraka između urbanizacijskih ideala i stvarnosti socijalističke Jugoslavije.

Novom Beogradu, kao posebnoj istraživačkoj temi, stručna historiografija dosad nije posvećivala veću pažnju. Relevantna literatura te vrste je ne samo oskudna već i tematski sužena, i može se svesti na svega nekoliko članaka — po jedan Ljubice Radojković (*Omladinske radne brigade na izgradnji Beograda 1947–1950. godine*) i Slobodana Selinića (*Počeci socijalističkog Novog Beograda. Prva faza izgradnje Novog Beograda 1947–1950.*) i dva Dragomira Bondžića (*Planovi za izgradnju Univerzitetskog grada u Beogradu 1947–1951.* i *Izgradnja „Studentskog grada“ na Novom Beogradu 1949–1956*). Znatno više o Novom Beogradu je pisano sa urbanističkog i arhitektonskog aspekta i u tu vrstu radova spadaju monografije Ljiljane Blagojević (*Novi Beograd: osporeni modernizam*) i Biljane Mišić (*Palata Saveznog izvršnog veća u Novom Beogradu. Istorija građenja. Od Predsedništva vlade FNRJ do Palate „Srbija“*), kao i niz manjih tekstova, čiji su autori Bratislav Stojanović (*Istorija Novog*

*Beograda I i II*), Branko Petričić (*Prve urbanističke realizacije. Novi Beograd 1955–1975.*), Branko Maksimović (*Od arhitekture ka urbanizmu Novog Beograda*) i drugi. Takođe, postoji i nekoliko radova sociološkog karaktera, među kojima se mogu izdvojiti magistarske teze Ksenije Petovar (*Sociološko istraživanje uslova života u stambenim zajednicama u Novom Beogradu*) i Vere Backović (*Socio–prostorni razvoj Novog Beograda nakon 1989. godine*), kao i članak Mine Petrović (*Sociološki pogled na Novi Beograd*). Korisnu literaturu o Novom Beogradu čine i pojedine popularne publikacije, od kojih je najznačajnija knjiga Jovana Markovića (*Novi Beograd 1948–1968.*).

Kao hronološki okviri disertacije izabrane su 1948. i 1968. godina. Donja granica je određena u skladu sa konvencionalnim datumom početka izgradnje Novog Beograda — 11. april 1948., kada je priređeno svečano otvaranje masovnih radnih akcija (prvenstveno omladinskih), organizovanih radi podizanja prvih javnih i stambenih objekata. Gornja granica je, takođe, odabrana kao značajan hronološki međaš u građevinskoj istoriji Novog Beograda i ona označava kraj jedne i početak nove etape u njegovom prostornom razvoju. U 1968. su, naime, ponovo organizovane omladinske radne akcije (1968/70.) na izgradnji Novog Beograda, čiji je glavni cilj bio da se kroz njega sagradi deonica autoputa Bratstvo–jedinstvo i da se železnika pruga, koja je prolazila duž njegove centralne zone, izmesti na novu, definitivnu trasu. Ti radovi su bili uvod u novi talas intenzivne stambene gradnje u centralnom gradskom području. Za hronološko omeđivanje disertacije značajno je to što je do 1968. Novi Beograd prošao razvoj od planiranog upravnog i političkog centra države do dela prestonice sa pretežno stambenom funkcijom. Posle početka izgradnje prvih javnih i stambenih objekata 1947–1950., usledio je period obustave radova (zbog krize izazvane sukobom sa Informbiroom) da bi se od 1957/58. ponovo počelo sa masovnijom stambenom gradnjom, koja tokom šezdesetih dostiže svoju kulminaciju. U toj deceniji Novi Beograd prerasta u pravi „grad“, sa preko 80.000 stanovnika i prepoznatljivim urbanim identitetom. Razvojni trend koji tada dobija zadržava se i kasnije, zbog čega smo i smatrali da je 1968. godina pogodna da se na njoj zadržimo kao gornjoj granici disertacije.

### Cilj istraživanja

Cilj disertacije je da prikaže proces izgradnje Novog Beograda, sa akcentom na ideološke i političke faktore koji su na to uticali, kao i na rezultate koje je taj proces imao u domenu društvenog razvoja. U radu će se ispitati razlozi zbog kojih je KP Jugoslavije odlučila da započne gradnju Novog Beograda, ciljeve koje je u vezi s tim postavila i uzroke zbog kojih oni nisu realizovani. Proučiće se i ideološka funkcija Novog Beograda u okviru izgradnje novog socijalističkog poretka, kao modela novog grada za novo društvo. Pratiće se proces urbanističkog planiranja i njegovo prilagođavanje aktuelnim političkim i društvenim okolnostima, kao i prostorno–fizički razvoj grada, kroz izgradnju komunalne infrastrukture, stambenih i javnih objekata. Među ciljevima disertacije je i da se prikaže administrativno–teritorijalni razvoj Novog Beograda, kao i organizacija i rad lokalnih organa vlasti. Analiziraće se i lik stanovnika Novog Beograda, koji vlast promoviše kao društveni uzor na lokalnom

nivou, kao i javni identitet novog dela grada kroz nazive njegovih ulica. Pokazaće se kako je tekao proces naseljavanja Novog Beograda i analiziraće se demografske karakteristike njegovog stanovništva. Proučiće se da li je socijalna struktura stanovništva Novog Beograda, građenog kao elitniji deo Beograda, odražavala socijalističko načelo društvene egalitarnosti i da li je on bio grad privilegovanih slojeva jugoslovenskog društva. Cilj je i da se ispita na koji način se naseljeno stanovništvo, u velikoj meri pridošlo iz ruralnih oblasti, uklopilo u novu životnu sredinu i prilagodilo urbanim uslovima života. Takođe, pokušaćemo da ustanovimo i u kojoj meri je sam Novi Beograd imao urbani potencijal da takve svoje stanovnike transformiše u građane. Istražićemo koliko je stereotip o Novom Beogradu kao „spavaonici“ tačan i u kom stepen je on zaista predstavljao monofunkcionalnu gradsku celinu. Naposljetku, cilj istraživanja je i da se rekonstruiše svakodnevni život stanovnika Novog Beograda.

#### Hipoteze od kojih se polazi

–izgradnja Novog Beograda je imala ideološku osnovu i trebalo je da demonstrira model novog grada, saobraženog principima socijalističkog društva.

–Novi Beograd nije mogao da se razvije u planirani upravni i politički centar države zbog trenda decentralizacije političkog sistema u Jugoslaviji, koji je počeo početkom pedesetih i nastavio se u narednim decenijama.

–razvoj Novog Beograda je bio funkcionalno neravnomeran i pretežno je bio sveden na funkciju stanovanja.

–migracije selo–grad karakteristične su za demografski rast Novog Beograda, zbog čega je njegov razvoj bio obeležen procesom ruralizacije;

–izgradnja Novog Beograda je bila elitnijeg karaktera u odnosu na neke druge delove Beograda i nije odražavala princip socijalističke egalitarnosti.

–masovna naseljenost lica pojedinih kategorija zanimanja (vojska, službenici) u Novom Beogradu posledica je njihove privilegovanosti u okviru jugoslovenskog društva.

## Metod rada

Metod rada biće u skladu sa metodološkim postupkom istorije kao nauke i zasnivaće se na prikupljanju i analizi istorijskih izvora. U tom pogledu koristiće se neobjavljena i objavljena dokumentarna građa, štampa i periodika, relevantna literatura, fotografski i filmski materijal, kartografska građa i planovi. Koristiće se, takođe, i oralni izvori u vidu usmenih svedočanstava stanovnika Novog Beograda, izabranih metodom slučajnog uzorka.

Zbog složenosti teme primeniće se tematsko–hronološki pristup. Svaki od segmenata biće obrađivan na osnovu specifične vrste izvora. Za deo koji se odnosi na ideološko–političke aspekte izgradnje Novog Beograda koristiće se građa najviših partijskih organa iz Arhiva Jugoslavije, kao i građa Arhiva Josipa Broza Tita; izjave, govori i tekstovi visokih partijskih i državnih funkcionera; novinski članci; urbanistički planovi i smernice i programi za njihovu izradu, građa javnih konkursa za zgrade Predsedništva vlade i Centralnog komiteta KP/SK Jugoslavije i dr. Za segment o planiranju novog grada, koristiće se građa iz arhiva Urbanističkog zavoda Beograda, objavljeni regulacioni planovi Beograda i Novog Beograda, urbanistički spisi programskog karaktera, relevantna literatura i dr. Za prostorno– fizički razvoj Novog Beograda biće prvenstveno korišćena građa iz fondova Arhiva Jugoslavije, u vezi sa omladinskim radnim akcijama i saveznim organima, kao i fond Direkcije za izgradnju Novog Beograda, pohranjen u arhivu Zavoda za izgradnju grada Beograda. Administrativno– teritorijalni razvoj Novog Beograda biće rekonstruisan na osnovu dokumenta iz Istorijskog arhiva Beograda (do 1959.) i arhiva Skupštine opštine Novi Beograd (od 1959.). Za segment o stanovništvu najviše će biti korišćeni popisi stanovništva Jugoslavije (1948, 1953, 1961, 1971), statistički pregledi, relevantna literatura i sl. Rad javnih ustanova i komunalnih službi na području Novog Beograda biće analizirani na osnovu građe Istorijskog arhiva Beograda i arhiva Skupštine Novi Beograd, dok će glavni izvori za istoriju svakodnevnog života građana Novog Beograda biti tekstovi iz lokalne štampe, izveštaji sa zborova birača, usmeni izvori i dr.

## Struktura disertacije

### **Predgovor**

–tema rada, značaj teme, hronološke granice rada, prikaz i analiza literature i izvora, o strukturi rada, glavni ciljevi rada i osnovne hipoteze.

## **Uvod**

–osnovni pojmovi koji će u radu koristiti (urbanizacija, internacionalni stil, socijalistički grad).

–urbanizacija kao globalni fenomen savremenog doba, njen značaj i posledice; primeri izgradnje novih gradova u svetu.

–urbanizacija u Jugoslaviji posle Drugog svetskog rata, njeni uzroci i rezultati; izgradnja novih jugoslovenskih „gradova“.

## **Prvo poglavlje: Novi grad i njegovo planiranje**

–nasleđe prošlosti; razvoj područja leve obale Save do izgradnje Novog Beograda;

–ideološki i politički ciljevi izgradnje Novog Beograda;

–istorijski pregled etapa planiranja, od prvih idejnih projekata i GUP Beograda (1946–1950.), novih tendencija u planiranju sredinom 50-ih, izrada GUP-a Novog Beograda i planiranja centralne zone (1957–1960.), do Regulacionog plana iz 1962. kao konačnog rešenja.

–nerealizovani planirani projekti (Muzej revolucije i dr.)

## **Dugo poglavlje: Građevinska realizacija**

–istorijski pregled etapa prostorno-fizičkog razvoja Novog Beograda, od početka masovne izgradnje 1947–1950, prekida radova do druge polovine pedesetih, obnova radova od druge polovine pedesetih do početka šezdesetih i kulminacije tokom šezdesetih.

–pregled će obuhvatiti izgradnju reprezentativnih (zgrade Predsedništva vlade, Centralnog komiteta KP/SK Jugoslavije, Hotela Jugoslavije, Muzeja savremene umetnosti) i stambenih objekata, kao i objekata komunalne infrastrukture.

## **Treće poglavlje: Vlast i stanovništvo**

- pregled administrativno-teritorijalnog razvoja opštine Novi Beograd
- formiranje javnog identiteta grada kroz nazive njegovih ulica; lik stanovnika Novog Beograda u javnoj propagandi i njegove odlike kao društvenog uzora.
- manifestacije političkog karaktera na prostoru Novog Beograda (studentska pobuna 1954., konferencija nesvrstanih 1961., studentska pobuna 1968. i dr.)
- proces naseljavanja Novog Beograda i analiza demografske strukture njegovog stanovništva
- analiza socijalnog sastava stanovništva u Novom Beogradu u odnosu na stambene uslove života; uzroci masovnog naseljavanja lica pojedinih kategorija zanimanja; privilegovanost u socijalizmu;
- prilagođavanje naseljenika ruralnog porekla na gradske uslove života;

#### **Četvrto poglavlje: Javni život grada i svakodnevnica građana**

- javne ustanove — ustanove kulture: bioskopi, pozorišta, biblioteke, domovi kulture; školsko—obrazovne ustanove: opismenjavanje i kursevi na radnim akcijama, škole, domovi učenika u privredi, Radnički univerzitet; zdravstvene ustanove: bolnice, domovi zdravlja, dispanzeri, apoteke; socijalne ustanove: dečje jaslje i vrtići;
- stambeni uslovi
- komunalna opremljenost u funkciji svakodnevnog života;
- svet slobodnog vremena (zabava, odmor i rekreacija)

#### **Zaključak:**

- rezultati i karakteristike izgradnje Novog Beograda;

#### Izvori i literatura

#### **IZVORI**

Neobjavljena građa:

–Arhiv Jugoslavije

- fond Glavna uprava za plan
- fond Komisija državne kontrole FNRJ
- fond Komisija SIV-a za stambena pitanja
- fond Ministarstva građevina FNRJ
- fond Ministarstvo finansija FNRJ
- fond Predsedništvo SFRJ
- fond Predsedništvo vlade FNRJ
- fond Privredni savet vlade FNRJ
- fond Savet federacije
- fond Savet za industriju i građevinarstvo vlade FNRJ
- fond Savez građevinara Jugoslavije
- fond Savez komunista Jugoslavije
- fond Savez socijalističke omladine Jugoslavije
- fond Savez visokogradnje savezne građevinske komisije
- fond Savezna planska komisija
- fond Savezno izvršno veće
- fond Sekretarijat za investicije SIV-a
- fond Služba za reprezentativne objekte predsedništva SFRJ
- fond Stalna konfederancija gradova i opština Jugoslavije
- fond Kabinet predsednika republike
- fond Kancelarija maršala Jugoslavije

–Arhiv Srbije

- fond Glavna uprava za komunalne poslove NR Srbije
- fond Komitet komunalnih poslova NR Srbije
- fond Savet za građevinske i komunalne poslove NR Srbije

–Arhiv Zavoda za izgradnju grada Beograda

- fond Direkcije za izgradnju Novog Beograda (1956–1971.)

–Arhiv Skupštine opštine Novi Beograd

- fond NO opštine Novi Beograd (1959–1971.)

–Istorijski arhiv Beograda

- fond Direkcija za izgradnju stanova
- fond Dom učenika u privredi „Boris Kidrič“ opština Novi Beograd
- fond Gradilišni komitet KPS Novi Beograd
- fond Gradski fond za stambenu izgradnju
- fond Gradski komitet SK Srbije
- fond Građevinsko preduzeće „Izgradnja–Novi Beograd“
- fond Milutin Glavički-Branislav Stojanović
- fond Narodni odbor Zemun
- fond NO Novi Beograd X rejon, MNO i NO Bežanija
- fond NO opštine Novi Beograd

- fond Opština grada Beograda
- fond Opštinski komitet SKS OK Novi Beograd
- fond I stambena zajednica opštine Novi Beograd
- fond Reonski komitet (X rejon) Novi Beograd
- fond „Samopomoć“ stambena zadruga Novi Beograd
- fond Savez socijalističkog radnog naroda Novi Beograd
- fond Skupština grada Beograda
- fond Skupština opština Zemun
- fond Stambena zajednica „Tošin bunar“ opštine Novi Beograd
- fond Uprava za eksploataciju i održavanje stambenih zgrada Novi Beograd
- fond Uprava za hladna rečna kupatila Novi Beograd
- fond Uprava za izgradnju i održavanje stambenih objekata Novi Beograd
- fond Uprava za komunalno–stambenu izgradnju Novi Beograd
- zapis sećanja Batrića Jovanovića
- zapis sećanja Tome Devalda

–Arhiv Urbanističkog zavoda grada Beograda

- Uprava glavnog arhitekta Beograda

#### Objavljena građa:

- Beograd u brojkama: 1944–1979., Gradski sekretarijat za informacije, Beograd 1979.
- Beograd: generalni urbanistički plan 1950, Beograd 1951.
- Bespravna stambena izgradnja: materijali sa Savetovanja Stalne konferencije gradova Jugoslavije i Saveznog zavoda za urbanizam i komunalna i stambena pitanja, Beograd 1967.
- Broz J. Tito, Govori i članci, II – IX, Zagreb 1959.
- Broz J. Tito, Izgradnja socijalističke Jugoslavije, I – IV, Beograd 1947 – 1952.
- Diskusija o uslužnim delatnostima: izvodi iz stenografskih beležaka, Stalna konferencija gradova Jugoslavije. Skupština (7; 1960; Banja Luka), Beograd 1960.

- Društveni plan razvoja Beograda: za period 1961–1965: Društveni plan i budžet grada Beograda: za 1961. godinu, Beograd 1961.
- Finansiranje stambene izgradnje u novim uslovima: (osnovni referat za savetovanje), Stalna konferencija gradova Jugoslavije, Beograd 1961.
- Generalni urbanistički plan Beograda, Beograd 1972.
- Grad i elementarna kultura njegovih stanovnika, Savetovanje Stalne konferencije gradova Jugoslavije (1968; Varaždin), Beograd, Beograd 1968.
- International historical statistics: Europe 1750-1988., London 1999.
- Investitori u stambenoj izgradnji u procesu industrijalizacije proizvodnje stanova, Stalna konferencija gradova Jugoslavije, Beograd 1961.
- Iskustva kompleksne stambene izgradnje u Sarajevu, Stalna konferencija gradova Jugoslavije, Beograd 1961.
- Izveštaj Narodnog odbora grada Beograda za 1960., Beograd s.a.
- Jugoslavija: 1918-1988: statistički godišnjak, Beograd 1989.
- Jugoslavija: trideset godina posle oslobođenja i pobede nad fašizmom 1945–1975., Beograd 1975.
- Kardelj E., Problemi naše komunističke izgradnje. Državna i privredna izgradnja, Beograd 1960.
- Mesna zajednica u našem društveno–političkom sistemu: (materijali sa skupštine Stalne konferencije gradova jugoslavije, Mostar, 9, 10, i 11.XI 1966. godine), Beograd 1966.
- Nacrt društvenog plana opštine Novi Beograd, Beograd 1962.
- Neka pitanja iz rada teritorijalnih organizacija SK, Novi Beograd: Opštinski komitet saveza komunista Srbije, 1966.
- Opština u novom ustavnom sistemu, Stalna konferencija gradova Jugoslavije. Godišnja skupština (1962; Titograd), Titograd 1962.
- Pavlović N., Zbirka statuta, propisnika, naredaba i ugovora u političko–administrativnoj i općinskoj upravi grada Zemuna, I, Zemun 1907.
- Pavlović N., Zbirka statuta, propisnika, naredaba i ugovora u političko–administrativnoj i općinskoj upravi grada Zemuna, II, Zemun 1908.
- Peti kongres Komunističke partije Jugoslavije. Stenografske beleške, Beograd 1949.
- Pešić B., Referat sa Svečane sednice Skupštine grada održane 20. oktobra 1969. godine, Godišnjak muzeja grada Beograda, br. 16, 1969, str. 13–47.
- Problemi urbanizacije u Jugoslaviji, Beograd 1964.
- Program stambene izgradnje na području grada Beograda za period 1961–1965. godine, Stalna konferencija gradova Jugoslavije, Beograd 1961.
- Razvoj komunalnih zajednica u pravcu formiranja komuna, Stalna konferencija gradova i opština FNRJ. Godišnja skupština (4; 1954; Skoplje), , Beograd 1954.
- Regulacioni plan za područje opštine Novi Beograd, Beograd 1962.
- Rezultati sprovođenja stambene reforme: (materijali sa savetovanja Stalne konferencije gradova jugoslavije, Rijeka–Opatija 21. i 22. III 1967), Beograd 1967.
- Samoupravljanje u komuni: materijal sa (12.) Godišnje skupštine Stalne konferencije gradova Jugoslavije, Niš, 30. oktobar – 1. novembar 1961.), Beograd 1961.
- Savetovanje o industrijalizaciji stambene izgradnje: zaključci, Stalna konferencija gradova Jugoslavije, Beograd 1960.
- Savetovanje o ustanovama za dnevni boravak dece: (Savetovanje Stalne konferencije gradova Jugoslavije, Beograd, 23 jun 1961): osnovni referat, Beograd 1961.
- Sednice CK KPJ 1948 – 1952, priredio Branko Petranović, Beograd 1985.
- Socijalna zaštita i organizacija zdravstvene službe u gradovima i gradskim opštinama; Drugi aktuelni problemi gradova i gradskih opština, Stalna konferencija gradova i opština FNRJ. Godišnja skupština (1; 1954; Split), Beograd 1954.
- Stambena izgradnja i stanovanje u Beogradu, Urbanistički zavod Beograda, Beograd 1973.

- Stambena naselja u Evropi: materijal Sekretarijata evropske ekonomske komisije OUN, Beograd 1978.
- Stambena zajednica: materijali za diskusiju, Stalna konferencija gradova i opština FNRJ. Godišnja skupština (1957; Zagreb), Zagreb 1957.
- Stanovništvo NR Srbije od 1834–1953., Beograd Zavod za statistiku i evidenciju NR Srbije, Beograd 1953.
- Statistički godišnjak FNRJ
- Statistički godišnjak Beograda
- Statut opštine Novi Beograd, Novi Beograd 1964.
- Stenografske beleške Narodne skupštine FNRJ 1945 – 1955., Beograd 1945–1955.
- Šesti kongres Komunističke partije Jugoslavije. Stenografske beleške, Beograd 1952.
- Trideset godina razvitka Beograda (1944–1974.), Gradski sekretarijat za informacije, Beograd 1974.
- Trideset godina socijalističke Jugoslavije, Beograd 1975.
- Troškovi izgradnje novih stambenih naselja: izveštaj sa savetovanja, Stalna konferencija gradova Jugoslavije, Beograd 1961.
- Urbanistička ostvarenja u Jugoslaviji, Urbanistički savez Jugoslavije. Kongres (3; 1965; Rijeka). Beograd 1965.
- Urbanizacija i samofinansiranje u komunalnom životu, Stalna konferencija gradova i opština FNRJ. Godišnja skupština (1957; Zagreb), Zagreb 1957.
- Usavršavanje sistema u oblasti stambene izgradnje i korišćenja stanova, Stalna konferencija gradova Jugoslavije. Godišnja skupština (14; 1963; Zagreb), Beograd 1963.
- Zaključci savetovanja o iskustvima stambene izgradnje: Osijek 4 i 5 mart 1958, Stalna konferencija gradova Jugoslavije. Savetovanje (1958; Osijek), Beograd 1958.
- Zaključci prvog savetovanja arhitekata FNRJ o pitanjima urbanizma i arhitekture održanog u Dubrovniku od 23. do 25. novembra 1950, Urbanizam i arhitektura, br. 11/12, 1950., str. 4–13.
- Zbirka odluka Narodnog odbora grada Beograda 1947–1949, Beograd 1949.

#### Štampa i periodika

- Arhitektura
- Beogradska nedelja
- Beogradske novine, Službeni organ grada Beograda
- Beogradske opštinske novine
- Borba
- Godišnjak grada Beograda
- Komuna
- Kultura
- Naša stvarnost
- Narodna omladina
- NIN
- Novi Beograd (list Građevinskog preduzeća "Novi Beograd")
- Novi Beograd (list omladinskih radnih brigada na izgradnji Novog Beograda)
- Novi Beograd (specijalno izdanje omladinske revije "Susret", Gradski komitet Saveza omladine Srbije)
- Novi Beograd (tribina SSRN)

- Politika
- Službeni glasnik NO grada Beograda
- Službeni list grada Beograda
- Sociologija
- Sociološki pregled
- Sociologija sela
- Stanovništvo
- Urbanizam Beograda
- Urbanizam i arhitektura
- Vreme
- Zavodi Aleksandar Ranković (bilten kolektiva Metalnih zavoda "Aleksandar Ranković")

### Karte i planovi

- Narodna biblioteka, Kartografska građa

### Filmska građa

- Bukumirović Miloš, „Biće to novi grad“, 1960.
- Bukumirović Miloš, „Kad ratnički doboši umuknu“, 1960.
- Bukumirović Miloš, „Kako sam rastao – Novi Beograd“, 1967.
- Bukumirović Miloš, „Novi Beograd“, 1979.
- Bukumirović Miloš, „Slučaj Koreje“, s.a.
- Bukumirović Miloš, „Ho–ruk za Novi Beograd“, s.a.
- „Brigadiri“, s.a.

## LITERATURA

### –Knjige i brošure

- Aganović M., Bojović B., Mišić S., Vlajić B., Živković M., Stanovanje u zgradama visoke spratnosti, Savezni zavod za urbanizam, 1969.
- Aman A., Architecture and ideology in Eastern Europe during the Stalin era, 1992.
- Arijes F., Dibi Ž. (ured.), Istorija privatnog života (XX vek), tom V, Beograd 2004.
- Auguštin R. D., Ulice moga grada: antropologija domaćeg terena, Zemun 2000.
- Backović V., Socio–prostorni razvoj Novog Beograda, Beograd 2010.
- Ban M., Naselja u Jugoslaviji i njihov razvoj 1948–1961, Beograd 1970.
- Barth G., The Rise of Modern City Culture in Nineteenth–Century America, Oxford–New York–Toronto– Melbourne 1980.

- Begović B., Optimalna veličina grada, mreža gradova i efikasnost privrede Jugoslavije, Beograd 1990.
- Benevolo L., Grad u istoriji Evrope, Beograd 2004.
- Beograd u sećanjima, III, 1930–1941., Beograd 1983.
- Berković E., Kvalitet životnog standarda, Beograd 1977.
- Bilandžić D., Društveni razvoj socijalističke Jugoslavije, Zagreb 1978.
- Bilandžić D., Historija Socijalističke federativne republike Jugoslavije: glavni procesi: 1918–1985., Zagreb 1985.
- Bilandžić D., Samoupravljanje 1950–1974., Zagreb 1974.
- Bjelikov V., Stanovanje u gradu i regionu, Beograd 1978.
- Blagojević Lj., Novi Beograd: osporeni modernizam, Beograd 2007.
- Blankar P., Kroz istoriju grada do novog društva, Beograd 2003.
- Bobić M., Vujović S., Ogledi o stambenoj bedi i siromaštvu, Beograd 1985.
- Bogavac T., Stanovništvo Beograda 1918–1991, Beograd
- Borsay P., A History of Leisure, Hampshire and New York 2006.
- Božinović N., Žensko pitanje u Srbiji u 19. i 20. veku, Beograd 1994.
- Božović R., Iskušenja slobodnog vremena, Beograd 1979.
- Breznik D., Migracije stanovništva Jugoslavije, Beograd 1971.
- Breznik D., Razvitak stanovništva Jugoslavije u posleratnom periodu, Beograd 1974.
- Breznik D., Stanovništvo Jugoslavije, Titograd 1991.
- Burić–Čuković O., Promene u porodičnom životu nastale pod uticajem ženine nezaposlenosti, Beograd 1968.
- Čaldarević O., Savremeno društvo i urbanizacija, Zagreb 1987.
- Čalić D., Izgradnja industrije u FNRJ, Zagreb 1963.
- Čalić D., Planiranje privrede FNRJ, Beograd 1950
- Čalić M. Ž., Socijalna istorija Srbije 1815–1941, Beograd 2004.
- Čobeljčić N., Politika i metodi privrednog razvoja Jugoslavije (1947–1956), Beograd 1959.
- Čobeljčić N., Privreda Jugoslavije. Rast, struktura, funkcionisanje, Beograd 1980.
- Čubrilović V. (ured.), Istorija Beograda, III, Beograd 1974.
- Čukić M., Kokotović S., Novi Beograd, Beograd 1981.
- Ćorović D., Primena koncepta vrtlog grada u Beogradu u periodu između dva svetska rata, Beograd 2008.
- Ćopić B., Osmo ofanziva, Beograd 1968.
- Dimić Lj., Agitprop kultura. Agitpropovska faza kulturne politike u Srbiji 1945–1952, Beograd 1988.
- Dimić Lj., Istorija srpske državnosti, III, Beograd 2001.
- Dimić Lj., Srbi i Jugoslavija, Beograd 1998.
- Dobrivojević Ivana, Selo i grad: transformacija agrarnog društva Srbije (1945–1955): doktorska disertacija, Beograd 2011.
- Doksijadis K., Čovek i grad, Beograd 1982.
- Dolo L., Individualna i masovna kultura, Beograd 1960.
- Draganić A., Titova obećana zemlja Jugoslavija, Beograd 2004.
- Duda I., U potrazi za blagostanjem. O povijesti dokolice i potrošačkog društva u Hrvatskoj 1950–tih i 1960–tih, Zagreb 2005.
- Đilas M., Pad nove klase. Povest o samorazaranju komunizma, Beograd 1994.
- Đilas M., Vlast, London 1983.
- Đokić V., Urbana morfologija: grad i gradski trg, Beograd 2004.
- Đorđević A., Problemi urbanističkog razvoja Beograda, Beograd 1966.
- Erlih V., Jugoslovenska porodica u transformaciji, Zagreb 1971.
- Eterović I., Novi Beograd izbliza, Novi Beograd, 1995.

- Fire F., Prošlost jedne iluzije, Komunizam u dvadesetom veku, Beograd 1996.
- French R. A., Hamilton E.F.I., The socialist city, London 1979.
- Gašpar R., Dvadeset godina Industrije mašina i traktora: 1947–1967, Beograd, 1967.
- Geler M., Nekrič A., Utopija na vlasti. Istorija Sovjetskog saveza, Podgorica 2000.
- Gidens E., Sociologija, Beograd 2003.
- Ginić I., Dinamika i struktura gradskog stanovništva Jugoslavije: demografski aspekt urbanizacije, Beograd 1967.
- Gmelch G., Zenner W., Urban life. Readings in Urban Antropology, Prospect Heights (Illinois) 1996.
- Graovac V., Stambena politika i stambene potrebe, Beograd 1987.
- Ćirić D. (ured.), Beograd šezdesetih godina XX veka, Beograd 2003.
- Vučićević R. (ured.), Stanovanje: aktuelni problemi teorije i prakse, Beograd 1975.
- Grupa autora, Ulice i trgovi Beograda, I-II, Beograd 2004/2005.
- Grupa autora, Društvene nejednakosti: sociološko istraživanje u Beogradu, Beograd 1987.
- Gudac–Dodić V., Žena u socijalizmu, Beograd 2006.
- Gurvič Ž., Sociologija, Zagreb 1966.
- Gutkind E. A., Urban development in Eastern Europe: Bulgaria, Romania and SSSR, New York 1972.
- Halprin L., Gradovi, Beograd 2001.
- Historija čovječanstva, t. IV, Zagreb 1969.
- Hobsbaum E., Doba ekstrema, Beograd 2002.
- Honenberg P., Hollen L. L., The Making of Urban Europe 1000–1994, Cambridge, Massachusetts–London 1995.
- Ilić M., Socijalna struktura i pokretljivost radničke klase u Jugoslavije, I, Beograd 1963.
- Imširević J., Od staljinizma do samoupravnog socijalizma, Beograd 1991.
- Janjetović Z., Od internacionalne do komercijale. Popularna kultura u Jugoslaviji 1945–1991., Beograd 2011.
- Jakovina T., Socijalizam na američkoj pšenici (1948–1963), Zagreb 2002.
- Ješić B., Školstvo Novog Beograda kao deo školstva Srbije, Novi Beograd 1998.
- Kazer K., Porodica i srodstvo na Balkanu. Analiza jedne kulture koja nestaje, Beograd 2002.
- Kasteks Ž., Urbane forme, Beograd 2003.
- Koenen I. Ž., Sociologija elita, Beograd 2005.
- Kojović M., Živković M., Prostorne i sociološke karakteristike i vrednosti novih stambenih naselja u Beogradu, Beograd 1970.
- Konstantinović R., Filosofija palanke, Beograd 2004.
- Korać Ž., Čovek i grad, Beograd 1978.
- Kostić C., Sociologija grada, Beograd 1973.
- Krempton R., Balkan posle Drugog svetskog rata, Beograd 2003.
- Krier R., Gradski prostor u teoriji i praksi na primeru gradskog jezgra Štutgarta, Beograd 1999.
- Laker V., Istorija Evrope 1945–1992, Beograd 1999.
- Le Korbizje, Način razmišljanja o urbanizmu, Beograd 1974.
- Lefevr A., Urbana revolucija, Beograd 1974.
- Leko M., Beogradske ulice i trgovi 1872–2003, Beograd 2003.
- Lewin M., The Making of the Soviet System. Essays in the social History of interwar Russia, London 1985.
- Linč K., Slika jednog grada, Beograd 1974.
- Longvort F., Stvaranje Istočne Evrope, Beograd 2002.
- Macura M., Stanovništvo i radna snaga kao činioci privrednog razvoja Jugoslavije, Beograd 1959.
- Macura M., Stanovništvo i razvoj, Izabrani radovi, II, Beograd 1997.
- Macura V., Urbano planiranje u Srbiji u 19. i 20. veku, Beograd 1983.

- Macura V., Čaršija i gradski centar: razvoj središta varoši i grada Srbije XIX i prve polovine XX veka, Niš 1984.
- Majdanac B., Industrijalizacija i porast radničke klase u Srbiji 1947–1952., Beograd 1991.
- Maksimović B., Urbanizam. Teorija prostornog planiranja i uređenja naselja, Beograd 1986.
- Maksimović B., Istorija urbanizma: Novi vek, II, Beograd 1976.
- Mamford L., Grad u historiji, Zagreb 1988.
- Marinić I., Politika urbanizacije i privredni razvoj Jugoslavije, Novi Sad 1987.
- Marković J. P., Beograd između Istoka i Zapada 1948–1965, Beograd 1996.
- Marković J. P., Beograd i Evropa 1918–1941., Beograd 1992.
- Marković J., Novi Beograd 1948–1968., Novi Beograd 1968.
- Marković P., Stevanović Đ., Pokretljivost jugoslovenskog stanovništva. Obim, pravci, faktori, Beograd 1982.
- Marković P., Zemun od najstarijih vremena pa do danas, Zemun 1896.
- Marković T. (ured.), Priča o prijateljstvu Novi Beograd–Novi Zagreb, Beograd–Zagreb 1989.
- Martinović U., Stojanović B., Beograd 1945–1975: urbanizam arhitektura, Beograd 1978.
- Maze K., Bezgranična zabava. Uspomene masovne kulture u 1850–1970, Beograd 2008.
- Micanović D., Stambena arhitektura u Beogradu 1947–1967., Beograd 2008.
- Mihailović K., Ekonomska stvarnost Jugoslavije, Beograd 1983.
- Mihajlović K., Regionalni razvoj socijalističkih zemalja, III, SANU, Beograd 1972.
- Mihaljević G. (ured.), Procesi urbanizacije. Principi, postupci i problemi na primeru Srbije, Beograd 1992.
- Miličević N., Jugoslovenska vlast i srpsko građanstvo 1944–1950, Beograd 2009.
- Miliutin N., SotsGorod, (The Socialist City), Moscow–Leningrad, 1930.
- Milosavljević O., Država i samoupravljanje: 1949–1956., Beograd 1987.
- Milovanović Đ., Selo i grad. Nastajanje, razvitak i prevazilaženje suprotnosti, Beograd 1961.
- Mirković M., Ekonomska historija Jugoslavije, Zagreb 1969.
- Mitrović M., Izgubljene iluzije. Prilozi za društvenu istoriju Srbije 1944–1955, Beograd 1997.
- Mitrović M., Društveno–ekonomske promene u Srbiji i organizacija upravljanja privredom 1945–1952, Beograd 1988.
- Musil J., Urbanization in socialist countries, New York 1980.
- Mišić B., Palata Saveznog izvršnog veća u Novom Beogradu. Istorija građenja. Od Predsedništva vlade FNRJ do Palate „Srbija“, Beograd 2011.
- Nikolić K., Tito govori šta narod misli. Kult Josipa Broza Tita 1944–1949, Beograd 2006.
- Najhold B., Zemun: dani davni, dani sadašnji, Beograd 1986.
- Nikolić S., Radanović M., Stanovništvo Beograda i okoline, Zbornik radova, sveska IX, Prirodno–matematički fakultet Univerziteta u Beogradu — Geografski institut, Beograd 1962.
- Novi Beograd danas i 1965 godine, Novi Beograd 1961.
- Novi Beograd–novi grad, Beograd 1961.
- Pavičević A., Na udaru ideologija. Brak, porodica i polni moral u Srbiji u drugoj polovini XX veka, Beograd 2006.
- Pavlović P., Pedeset godina Novog Beograda, Novi Beograd 1998.
- Pečuljić M., Promene u socijalnoj strukturi jugoslovenskog socijalističkog društva. Osnovi nauke o društvu, Beograd 1981.
- Perović L., Kultura u socijalizmu, Beograd 1965.
- Perović M., Istorija moderne arhitekture: antologija tekstova, I–III, Beograd 1999/2005.
- Petovar K., Sociološko istraživanje uslova života u stambenim zajednicama u Novom Beogradu: magistarska teza, Beograd 1976.
- Petranović B., Istorija Jugoslavije 1918–1988., I–III, Beograd 1988.
- Petranović B., Izgradnja socijalizma u Jugoslaviji 1945–1963, Beograd 1964.

- Petranović B., Politička i ekonomska osnova narodne vlasti u Jugoslaviji u vreme obnove, Beograd 1969.
- Petrović M., Urbana sociologija: naši gradovi između države i građanina, Beograd 2003.
- Petrović M., Sociologija stanovanja, autorizovana skripta, Beograd 2004.
- Petrović D., Istorija industrije Beograda, I i II, Beograd 2006.
- Petrović R., Društvo i stanovništvo, Makrosociološki i demografski aspekti SR Srbije, Beograd 1978.
- Piha B., Ekonomska politika i metodi usmeravanja razvoja gradova u Jugoslaviji, Beograd 1964.
- Pušić Lj., Grad, društvo, prostor: sociologija grada, Beograd 1997.
- Pušić Lj., Održivi grad, Beograd 2001.
- Pušić Lj., Pisanje grada: urbana svakodnevica, Novi Sad 2007.
- Rančić M., Pogledi na migracije stanovništva Jugoslavije, Beograd 1990.
- Ristović M. (ured.), Privatni život kod Srba u dvadesetom veku, Beograd 2007.
- Ristanović S., Novi Beograd. Graditeljski poduhvat veka, Beograd 2010.
- Saarinen E., Gradovi: njihov razvitak, njihovo propadanje, njihova budućnost, Sarajevo 1972.
- Seferagić D., Kvalitet života i nova stambena naselja, Zagreb 1988.
- Selinić S., Beograd 1960–1970: snabdevanje i ishrana, Beograd 2005.
- Simić A., The Peasant Urbanites, A study of rural-urban mobility in Serbia, New York-London 1973.
- Simonović Đ., Transfer jugoslovenskih seljaka u radnike – posleratni ruralni egzodus, Beograd 1971.
- Spasić I., Sociologija svakodnevnog života, Beograd 2004.
- Stamenković Z., Novi Beograd: novi grad, Beograd 2006.
- Stefanović D., Urbanizacija. Prilog istraživanju međuzavisnog razvoja stanovništva, delatnosti i životne sredine ljudi u savremenom svetu, Beograd 1973.
- Stefanović J., Migracije i njihov uticaj na porast i strukturu gradskog stanovništva Beograda, Stanovništvo, IDN CDI, Beograd 1972.
- Stojanović D., Kaldurma i asfalt. Urbanizacija i evropeizacija Beograda 1980–1914, Beograd 2008.
- Supek R., Grad po mjeri čovjeka, Zagreb 1987.
- Szelenyi J., Urban inequalities under state socialism, Oxford university press, New York, 1983.
- Šinžar M. D., Urbanistički parametri i standardi stanovanja u Beogradu, Beograd 2003.
- Štraus I., Arhitektura Jugoslavije 1945–1990., Sarajevo 1991.
- Šoe F., Urbanizam: utopija i stvarnost, Beograd 1978.
- Špadijer B., Komunalni sistem Jugoslavije, Beograd 1965.
- Šušar S., Između zaseoka i megalopolisa, Zagreb 1972.
- Šušar O., Kad sećanja žive, Beograd 2007.
- Tanić Ž., Beogradska predgrađa i prigradska naselja: sociološka studija; Beograd 1989.
- Timotijević M., Modernizacija balkanskog grada u doba socijalizma (1944–1989). Primer Čačka i Blagoevgrada: doktorska disertacija, Beograd 2011.
- Todosić–Lučić I., Od trokinga do tvista. Igranke u Beogradu 1945–1963., Beograd 2002.
- Trifunović V., Uloga i uticaj urbanističkog planiranja na razvoj Kragujevca tokom 20. veka: (period od 1878. do 1974.): doktorska disertacija, Beograd 2004.
- Trocki L., Pitanja o načinu života: razdoblje „kulturnog aktivizma“ i njegovih zadataka, Beograd 1981.
- Veljković A., Jovanović R., Tošić B., Gradovi Srbije: centri razvoja u mreži naselja, Beograd 1995.
- Vogelink D., Urbanizacija kao odraz privrednog razvoja FNRJ, Beograd 1961.
- Vojnović M., Ispražnjena Srbija, Beograd 1997.
- Vujović S. (ured.), Sociologija grada: sociološka hrestomatija, Beograd 1988.
- Vujović S., Grad i društvo: marksistička misao gradu, Beograd 1982.
- Vujović S., Ljudi i gradovi, Budva 1990.

- Vukčević R., Industrijalizacija i deagrarizacija u Jugoslaviji, Titograd 1983.
- Žaslavski V., Neostalinistička država, Zagreb 1985.
- Živković M., Sociološki ogledi o gradu i stanovanju, Beograd 1980.
- Živković M., Socijalni problemi jugoslovenskog društva, Beograd 1985.
- Živković M. (ured.), Beograd–sociološka studija, Beograd 1977.
- Živković R., 40 godina SFRJ: 1945–1985: razvoj komunalnog sistema, Beograd 1988.
- Žuljić S., Proces urbanizacije na području Jugoslavije, Zagreb 1973.
- Žutić N., Ikarus–Ikarbus 1923-1998, Beograd 1999.

## 2) Rasprave i članci

- Bjelajac S., Radne akcije Narodne omladine u 1948, Narodna omladina, maj 1948, str. 1–11.
- Blumenfeld H., Moderna metropola, Kultura, 39, 1977, str. 72–104.
- Bogdanović B., Izgradnja savremenih stambenih naselja kod nas, Naša stvarnost, septembar 1955, str. 311–322.
- Bojović B., Urbanizam Beograda u XIX i XX veku, Godišnjak grada Beograda, br. 49/50, 2002/2003., str. 109–130.
- Bolčić S., Međuzavisnost tipova urbanizacije i razlika u nivou razvijenosti regiona Jugoslavije, Sociologija, 3/4, 1970, str. 457–473.
- Bondžić D., Izgradnja „Studentskog grada“ na Novom Beogradu (1949–1956), Tokovi istorije, br. 3/4, 2008, str. 160–175.
- Bondžić D., Planovi za izgradnju Univerzitetskog grada u Beogradu 1947–1951, Arhiv: časopis Arhiva SCG, br. 1–2, Beograd, 2007. str. 108–118.
- Bošković M., Prvi radnički saveti u Beogradu, Godišnjak grada Beograda, br. 6, 1959, str. 695–703.
- Dimić, Lj., Selo i grad u Kraljevini Jugoslaviji, Jugoslovenska država 1918–1998, Beograd–Podgorica 1999, str. 291–303.
- Dobrivojević I., Život u socijalizmu. Prilog proučavanju životnog standarda građana u FNRJ 1945–1955, Istorija 20. veka, br. 1, 2009, str. 73–86.
- Dobrivojević I., Svi u fabrike! Instant industrijalizacija u FNRJ 1945–1955, Istorija 20. veka, br. 2, 2009, str. 103–114.
- Dobrivojević I., Između ideologije i pop–kulture. Život omladine u FNRJ (1945–1955), Istorija 20. veka, br. 1, 2010, str. 119 – 131.
- Dobrivojević, I., Kultura življenja u Jugoslaviji 1945–1955, Tokovi istorije, br. 1/2, 2008, str. 236–247.
- Đurđević M., Urbanistička arhitektonska delatnost Đorđa Pavlovića Kovaljevskog u Srbiji, Godišnjak grada Beograda, br. 49–50, 2002/2003, str. 169–183.
- Đurić V., Beg sa sela i njegove ruralne i urbane implikacije, Sociologija sela, br. 13/14, 1966, str. 17–25.
- Đurić V., Pojam, uloga, činioci i modeli urbanizacije, Sociologija, br. 3/4, 1970, str. 413–437.
- Ferenčak M., Ekstenzivna i intenzivna urbanizacija, Kultura, br. 39, 1977, str. 128–146.
- Furundžić B., Građevinska delatnost Beograda u periodu od 1944. do 1964., Godišnjak grada Beograda, br 11/12, 1964/1965., str. 99–133.
- Gasić R., Planovi za izgradnju Beograda na levoj obali Save u međuratnom periodu, Prostorno planiranje u jugoistočnoj Evropi (do Drugog svetskog rata), 27/28. novembar 2009., Beograd–Smederevo 2009.

- Ginić I., Dinamika urbanizacije u SR Srbiji, Stanovništvo, januar–decembar 1978, str. 46–77.
- Ginić I., Merenje nivoa urbanizacije u svetlu skorašnjih popisnih podataka, Stanovništvo, oktobar–decembar 1963, str. 427–454.
- Ginić I., Problem koncentracije stanovništva u Beogradu, Stanovništvo, april–juni 1967, str. 87–93.
- Gudac–Dodić V., Karakteristike i neki aspekti položaja žene u Srbiji 1945–1953, Tokovi istorije, br. 1/2, 2000, str. 69–82.
- Ilić J., Sretenović Lj., Saobraćaj Beograda, Godišnjak grada Beograda, br. 11/12, 1964/1965., str. 133–193.
- Ilić Lj., Uz izgradnju Novog Beograda, Arhitektura, 8–10, 1948, str. 9.
- Kadijević A., Problemi istraživanja i tumačenja socrealizma u srpskoj arhitekturi, Novopazarski zbornik, br. 30, 2007, str. 211–217.
- Kadijević A., Uloga ruskih emigranata u beogradskoj arhitekturi između dva svetska rata, Godišnjak grada Beograda, br. 49/50, 2002/2003., str. 131–143.
- Kadijević A., Život i delo arhitekte Dragiše Brašovana (1887–1965), Godišnjak grada Beograda, br. 37, 1990, str. 141–173.
- Klinar P., Asimilacija doseljenika iz ruralnih područja u urbanizovanoj sredini, Sociologija, br. 4, 1971, str. 529–539.
- Kostić C., Urbanizam i sociologija grada, Sociološki pregled, br. 1, 1974, str. 29–36.
- Kovačević M., Razvoj narodnih odbora u Beogradu, Godišnjak grada Beograda, br. 3, 1956, str. 523–539.
- Lampard E., Istorijski aspekti urbanizacije, Kultura, br. 39, 1977, str. 18–56.
- Magdalenić I., Urbanizacija i socijalna diferencijacija s posebnim osvrtom na prostornu segregaciju unutar gradova, Sociologija sela, br. 30/31, 1971, str. 62–70.
- Maksimović B., Grad odmora, sporta i razonode na levoj obali Save, Godišnjak grada Beograda, br. 24, 1977, str. 311–317.
- Maksimović B., Kritika urbanističke perspektive Beograda iz 1948. godine (Povodom izlaganja o planu rekonstrukcije Beograda), Godišnjak grada Beograda, br. 20, 1973, str. 429–445.
- Maksimović B., Od arhitekture ka urbanizmu Novog Beograda, Godišnjak grada Beograda, br. 28, 1981, str. 223–233.
- Maksimović B., Vrednost generalnog plana Beograda od 1923. godine i njegovo poništavanje, Godišnjak grada Beograda, br. 27, 1980., 239–271.
- Manević Z., Od socrealizma do autorske literature, Tehnika, br. 3, Beograd 1970., str. 62–65.
- Marković P., Ideologija standarda jugoslovenskog režima 1948–1965, Tokovi istorije, br. 1/2, 1996, str. 7–21.
- Miličević N., „Građanski orman za knjige“–kulturno nasleđe i oblikovanje novog identiteta srpskog društva 1944–1945, Tokovi istorije, br. 3, 2006, str. 122–140.
- Miličević N., „Izgon reakcije“: prinudno iseljavanje građanskih slojeva iz Beograda 1946–1949, Velike sile i male države u hladnom ratu 1945–1955. Slučaj Jugoslavije, Beograd 2005, str. 275–286.
- Miličković M., Beograd u posleratnim godinama obnove i izgradnje (Veliko međugradsko takmičenje organizacija Narodnog fronta 1946. godine), Godišnjak grada Beograda, br. 19, 1972, str. 63–85.
- Milikić R., Dobrovoljne radne akcije Narodnog fronta Beograda 1944–1949 godine, Godišnjak grada Beograda, br. 6, 1959, str. 661–695.
- Miloradović G., Krojači filmskog ukusa. Kriterijumi filmske cenzure u Jugoslaviji 40–tih i 50–tih godina 20. veka, Srbija (Jugoslavija) 1945–1955. Pokreti, ideologije, praksa, Beograd 2006, str. 171 – 184.
- Miljković D., Dosadašnji razvoj, problemi i osnovne karakteristike budućeg razvoja Beograda, Godišnjak grada Beograda, br. 11/12, 1964/1965, str. 27–77.

- Minić O., Dvadeset godina planskog rasta Beograda, Godišnjak grada Beograda, br. 11/12, 1964/1965., str. 87–99.
- Minić O., Razvoj Beograda i njegove arhitekture između dva rata, Godišnjak grada Beograda, br. 1, 1954, str. 177–189.
- Minić O., U potrazi za likom Beograda, Godišnjak grada Beograda, br. II, 1955, str. 449–461.
- Mitrović M., Beograd 1944-1959: neki aspekti društvenog života, Istorija 20. veka, 1 (2000), str. 91–100.
- Molnar A., Totalitarna vlast i modernizacija, Sociologija, XLII, 14, 2000, str. 107–134.
- Nedić S., Generalni urbanistički plan Beograda iz 1923. godine, Godišnjak grada Beograda, br. 24, 1977, str. 301–311.
- Nestorović B., Evolucija beogradskog stana, Godišnjak grada Beograda, br. 2, 1955., str. 247–271.
- Nestorović B., Za novi lik socijalističkog arhitekta, Urbanizam i arhitektura, br. 11/12, 1950, str. 14–15.
- Negić R., Razvoj stanovništva Beograda u posleratnom periodu, Godišnjak grada Beograda, br. 11/12, 1964/1965, str. 219–245.
- Pantić M., Novi Beograd: fragmenti (ličnog) mita, New moment, br. 4, 1995., str. 20–25.
- Pantović M., Novo Beogradsko sajmište, Godišnjak grada Beograda, br. 4, 1957, str. 597–613.
- Perišić M., Modernizacija u Srbiji u drugoj polovini XX veka, Tokovi istorije, br. 1/2, 1994, str. 19–33.
- Petrović Lj., Problemi stanovanja u Kraljevini Jugoslaviji 1918–1941, Istorija 20. veka, br. 1, 2000, str. 49–64.
- Pešić B., Dvadeset godina od oslobođenja Beograda, Godišnjak grada Beograda, br. 11/12, 1964/1965, str. 5–27.
- Petranović B., Obnova u Beogradu 1944–1945. godine, Godišnjak grada Beograda, br. 17, 1970, str. 165–201.
- Petranović B., Beogradski Univerzitet i industrijalizacija 1947–1952, Univerzitet u Beogradu 1838–1988, Beograd 1988, str. 281–301.
- Petričić B., Problemi urbanističkog razvoja (Uz primer Beograda), Godišnjak grada Beograda, br. 39, 1982, str. 151–163.
- Petričić B., Prve urbanističke realizacije (Novi Beograd 1955–1975.), Godišnjak grada Beograda, br. 22, 1975, str. 219–235.
- Petrović M., Sociološki pogled na Novi Beograd, Sociološki pregled, br. 3/4 (1986), str. 165–178.
- Radojković Lj., Omladinske radne brigade na izgradnji Beograda 1947–1950. godine, Godišnjak grada Beograda, br. 5, 1958, str. 363–421.
- Rajčević U., Konjanici za most kralja Aleksandra I u Beogradu (Jedan neizvedeni projekat Ivana Meštrovića), Godišnjak grada Beograda, br. 34, 1987, str. 209–223.
- Radić R., Prilog pitanju socijalno-zdravstvene situacije u FNRJ u periodu 1948–1952, Tokovi revolucije, br. 1, 1989, str. 216–234.
- Rejmon Ž. M., Ideologije stanovanja i suprotnost selo–grad, Kultura, br. 39, 1977, str. 147–170.
- Ribnikar V., Problemi stambenih zgrada, Urbanizam i arhitektura, br. 11/12, 1950, str. 15–22.
- Savić M., Novi Beograd – stvaranje identiteta mesta, Izgradnja, , br. 11/12 (2000), str. 353–357.
- Sekulić A., Prvi Beogradski sajam između Prvog i Drugog svetskog rata, Godišnjak grada Beograda, br. 4, 1957, str. 587–597.
- Selinić S., Urbanizacija socijalističkog Beograda: istorijski pogled na neke aspekte urbanizacije Beograda, Tokovi istorije, br. 3/4, 2005, str. 182–205.
- Selinić S., Omladina gradi Jugoslaviju. Savezne omladinske radne akcije u Jugoslaviji 1946 – 1963, Arhiv, br. 1/2, 2005, str. 87–101.
- Selinić S., Počeci socijalističkog Novog Beograda. Prva faza izgradnje novog Beograda 1947–1950, Tokovi istorije, br. 4, 2007, str. 75–96.

- Selinić S., Vreme „tačkica“ u ishrani Beograđana (1945–1950), Godišnjak za društvenu istoriju, br. 1/3, 2003, str. 171–191.
- Selinić S., Zdravstvene prilike na saveznim omladinskim radnim akcijama 1946–1963, Istorija medicine, farmacije i narodne medicine, Beograd 2007, str. 121–134.
- Selinić S., Život na omladinski radnim akcijama u Jugoslaviji 1946–1963, Arhiv, br. 1/2, 2007, str. 119–137.
- Stefanović D., Stambena izgradnja i njeno finansiranje u gradovima FNRJ, Ekonomist, br. 2, 1955, str. 45–82.
- Stefanović J., Migracije i njihov uticaj na porast i strukturu stanovništva Beograda, Stanovništvo, januar–juni 1972, str. 64–83.
- Stojadinović M., Pitanje stanova, Beogradske opštinske novine, br. 4, 20. februar 1931.
- Stojanović B., Arhitektura Beograda od 1944. do 1954. godine, Godišnjak grada Beograda, br. 1, 1954, str. 189–201.
- Stojanović B., Istorija Novog Beograda (I deo), Godišnjak grada Beograda, br. 21, 1974, 211–237.
- Stojanović B., Istorija Novog Beograda (II deo), Godišnjak grada Beograda, br. 22, 1975, str. 199–219.
- Stojanović B., Posleratna beogradska arhitektonska izgradnja, Godišnjak muzeja grada Beograda, br. 17, 1970, str. 201–237.
- Stojanović D., Rural against Urban: Anti–Urban Discourse and Ideology in Early Twentieth Century in Serbia, Ethnologia Balcanica, br. 9, 2005, str. 65 – 79.
- Supek R., Problemi socijalne integracije u urbanim sredinama, Sociologija, br. 1, 1977, str. 71–98.
- Todorović A., Urbanizacija i deorganizacija porodice, Socijalna politika, br. 9/10, 1968, 42–45.
- Todorović A., Urbanizacija i maloletnička delikvencija, Stanovništvo, januar–mart 1966, str. 29–54.
- Trkulja J., Aporije neuspele modernizacije u prvoj i drugoj Jugoslaviji, Tokovi istorije, br. 1/2, 1993, str. 17 – 29.
- Škalamera Ž., Područje Novog Beograda na istorijskim planovima, Urbanizam Beograda, br. 25, 1973, str. 37–40.
- Vidojević Z., Neophodnost i granice modernizacije, Tokovi istorije, br. 1/2, 1993, str. 43–53.
- Vujčić D., Organizovanje narodne vlasti u Zemunu 1945. godine, Godišnjak grada Beograda, br. 16, 1969, str. 103–113.
- Vujović S., Društvena slojevitost i stanovanje u Beogradu, Sociološki pregled, br. 3/4, 1986, 179–194.
- Vujović S., Linije podela u socijalističkom društvu, Istorija i sećanje, ured. Olga Pinter, INIS, Beograd, 2006.
- Vujović S., Društvena uslovljenost i društvene posledice urbanizma, Sociološki pregled, br. 1, 1974, str. 7–28.
- Vujović S., Nehigijenska naselja u Beogradu, Sociologija, br. 1, 1981, str. 41–58.
- Vujović S., Problem socijalističkog grada, Kultura, br. 39, 1977, str. 72–104.
- Vujović S., Socijalna diferencijacija i socijalna segregacija u našim gradovima, Lica, br. 5, 1972, str. 52–67.
- Vujović S., Stambena kriza i ljudske potrebe, Sociologija, br. 4, 1979, str. 441–465.
- Vujović S., Urbano i stambeno pitanje u svetlu svojinskih promena, Tokovi istorije, br. 1/2, 1994, str. 9–17.
- Vuksanović–Anić D., Urbanistički razvoj Beograda u periodu između dva svetska rata (1919–1941), Istorija 20 veka, IX, str. 447–512.
- Živković M., Jedan primer u razvoju naših gradova, Sociologija, br. 3, 1968, str. 37–58.
- Živković M., Grad u socijalizmu, Zbornik za društvene nauke, br. 69, 1980.; 49–59.

**Наставни и научни већ**

**Филозофског факултета**

**Београд**

Изабрани одлуком Наставног и научног већа Филозофског факултета у Београду у Комисију за оцену теме докторске дисертације „ **Изградња Новог Београда 1948-1968. Између идеологије и друштва**“, коју предлаже кандидат Горан Антонић, слободни смо да поднесемо следећи

## **Р Е Ф Е Р А Т**

### **Основни подаци о кандидату**

Горан Антонић је рођен 20.12.1974. у Београду. У месту рођења је завршио основну и средњу школу. Школске 1992/93. уписао је, а после одслуженог војног рока годину дана касније, започео студије историје на Филозофском факултету у Београду. Дипломирао је 2003. одбранивши са особитим успехом дипломски рад „Косовски комитет у огледалу документарне грађе за период од 1918. до 1920“. Просечна оцена колеге Антонића током студија била је 9,19.

Школске 2004/2005. Горан Антонић је уписао постдипломске студије на Филозофском факултету у Београду. Кандидат је био у групи студената која је, у складу са одредбама закона, добила могућност да магистарске студије замени докторским студијама на Одељењу за историју, уз признавање дела испита положених на претходној етапи студија. Свој докторски студиј колега Антонић је започео 2010. године и положио је са успехом све редвиђене испите.

Од септембра 2004. до марта 2005. Горан Антонић је радио у Историјском архиву Београда. Почев од марта 2005. запослен је у Институту за савремену историју у Београду.

Горан Антонић је Коаутор једне монографије (Косово и Метохија 1912-2010. Хронологија, Београд 2011) и аутор неколико чланака и приказа. Одржао је и неколико предавања у којима је саопштио резултате досадашњих истраживања.

### **Предмет и циљ докторске дисертације**

Тема коју кандидат предлаже није до сада научно обрађивана. Изградња Новог Београда у годинама 1948-1968, која је основни предмет наведене теме и истраживања, била би посматрана у контексту идеолошких и политичких утицаја којима је тај процес био условљен. Упоредо са тим пажња би била посвећена бројним друштвеним карактеристикама које је урбанизацијски процес на Новом Београду имао. При дефинисању предмета истраживања колега Антонић је водио рачуна о чињеници да је Нови Београд био један од симбола југословенског градитељства из времена социјализма и свакако најзначајнији подухват у области изградње градова. Нова урбана целина у оквирима Београда требало је да постане њен центар и ново управљачко средиште испуњено институцијама које симболизују нову власт али и да представља својеврстан идеолошки отклон у односу на стари Београд који је сматран центром преживелог грађанског друштва и у рату пораженог старог поретка. Поред управљачке функције која је Новом Београду била намењена предмет истраживања колега Антонића биће и сагледавање новог града као узора идеалног модела уређења градског простора (склад између човека и урбаног окружења заснован на вредностима социјалистичког друштва). Кандидат ће у свим фазама изградње пратити и сагледавати прокламовано и изнето у плановима и то упоређивати са праксом изградње која је умногоме мењала почетне намере, замисли и циљеве. Отуда ће један од предмета истраживања бити и изучавање општег историјског, политичког и идеолошког оквира унутар кога се рађају идеје, праве планови, изводи изградња Новог Београда. Са посебном пажњом биће праћени процеси: деаграризације становништва, покретања сеоских маса ка градовима, међурепубличких и унутар-градских миграција, ослобађања дела становништва од руралних навика и друго. Сва та „оптерећења“ најдиректније су утицала да Нови Београд, поред своје модерности у урбанистичком конципирању и реализацији, исказује перманентни несразмерни развој и мукотрпно постаје мултифункционална градска целина.

Парадигма раскорака између урбанистичких идеала и стварности живота у социјалистичкој Југославији, посматрана на примеру Новог Београда, основни је предмет и циљ истраживања која предлаже колега Антонић. Дисертација, такође, има за циљ да реконструише процес изградње Новог Београда, укаже на разлоге и значај тог пројекта за власт, сагледа идеолошку и политичку функцију Новог Београда, прати процес урбанистичког и демографског планирања, истражи на који се начин и у којој мери приспело становништво прилагодило урбаним условима живота, одмери у којој је мери Нови Београд имао урбани потенцијал да своје становнике трансформише у

грађане, укаже на свакодневни живот и приватност у новом граду, вреднује постигнуте резултате.

### **Опис и садржај докторске дисертације**

Структура докторске дисертације колеге Антонића говори о питањима и проблемима са којима се, као истраживач, суочио. У предговору докторске дисертације кандидат би указао на значај теме и њене хронолошке оквири, критички би се одредио према постојећој литератури и историјским изворима, проговорио о теоријским оквирима истраживања, структури рада и основним хипотезама. У уводним деловима рада кандидат би скренуо пажњу на глобалну појаву каква је урбанизација, њен значај, последице, процесе које иницира, промене које доноси. У тим деловима текста посебно би био обрађен процес урбанизације у Југославији, његова историја и ток после Другог светског рата.

Основни садржај докторске дисертације колеге Антонића био би саопштен путем четири маркантне тематско-хронолошке целине. У првом поглављу рада, насловљеном „Нови град и његово планирање“, кандидат би обрадио покушаје изградње града на подручју леве обале Саве који су датирали у време пре изградње Новог Београда. Уз „наслеђе прошлости“ били би обрађени идеолошки и политички мотиви изградње Новог Београда и дат историјски преглед етапа планирања (од првих идејних пројеката из 1946, преко нових тенденција у планирању карактеристичних за средину 50-тих, до регулационог плана из 60-тих), уз указивање на њихову условљеност конкретним догађајима и променама које су захватале Југославију. Аутор би посебно указао и на нереализоване планиране пројекте и разлоге који су одредили њихову судбину. Друго поглавље докторске дисертације колеге Антонића било би посвећено грађевинској реализацији Новог Београа. У тим деловима текста кандидат би реконструисао процес изградње уз указивање на кључне етапе просторно-физичког развоја Новог Београда (три доминантне етапе) и изградњу репрезентативних објеката, стнова и комуналне инфраструктуре. У трећем поглављу дисертације био би обрађен однос власти и становништва. Кандидат планира да истражи административно-територијални развој Новог Београда, формирање јавног идентитета града и грађана, насељавање, демографску и остале структуре становништва, процес прилагођавања новим условима живота, социјалну структуру становништва у односу на стамбене услове живота и друго. У четвртном и последњем поглављу докторске дисертације колеге Антонића биће обрађен јавни живот грађана и свакодневица. У том поглављу кандидат планира да укаже на функционисање јавних установа, услове становања, комуналну структуру, саобраћај, снабдевање, свакодневни живот, приватност у новим условима. У закључном делу рада били би презетовани основни резултати истраживања и указано на карактеристике Новог Београда као новог града у социјализму.

## Основне хипотезе

Истраживање које предлаже колега Антонић полази од неколико хипотеза. На основу до сада истраженог, кандидат поставља хипотезу да је изградња Новог Београда имала идеолошку основу и да је требало да демонстрира модел новог града који је усаглашен са принципима социјалистичког друштва. Он претпоставља да Нови Београд није могао бити развијен у планирани управни и политички центар државе услед процеса децентрализације политичког система у Југославији током 50-тих и 60-тих година 20. века. Међу хипотезама које колега Антонић поставља налазе се и она која претпоставља да је развој Новог Београда био функционално неравномеран и суштински сведен на функцију становања. Међу важним претпоставкама истраживања је и да миграције село-град претстављају једну од карактеристика демографског раста Новог Београда и разлог његове рурализације. Кандидат, такође, поставља хипотезу о изградњи Новог Београда као послу „елитног карактера“ који је у односу на друге делове Београда рушио принципе социјалистичке егалитарности. Масовна насељеност лица одређених категорија и занимања (војска, службеници...) утицала је на постављање хипотезе о привилегованости појединих друштвених група у оквиру југословенског друштва приликом доделе станова. Истраживање које кандидат намерава да реализује показује одрживост наведених хипотеза, неке потврдити у целини или делимично а неке обесмислити као стереотипе и паушалне оцене.

## Методологија рада

Приликом израде докторске дисертације, која је замишљена као историографско дело, колега Антонић ће превасходно користити методологију историјских истраживања. У мери у којој истраживање и обрада прикупљеног материјала то буду захтевали биће коришћени и методи применљиви у другим друштвеним наукама, пре свега социологији. Сложеност теме определила је кандидата да у њеној обради користи тематско-хронолошки приступ. Хронолошки међаши теме, о којима кандидат говори у образложењу, представљају логично изабране преломнице – почетак изградње и крај (тј. почетак) нове етапе у изградњи Новог Београда.

Истраживање колеге Антонића ће превасходно бити засновано на историјским изворима, до сада не коришћеним или недовољно коришћеним, похрањеним у више архивских институција. За сагледавање идеолошко-политичког аспекта изградње Новог Београда и општег историјског контекста у коме се она одвија биће коришћена грађа највиших партијских и државних органа похрањена у богатим фондовима и збиркама Архива Југославије (преко 20 фондова и збирки) и Архива Србије(3). Део који се тиче планирања и изградње Новог Београда биће истражен у Историјском архиву Београда (25), Архиви Скупштине општине Нови Београд, Архиви Завода за изградњу града

Београда, Архиви Урбанистичког завода града Београда. Поред архивских извора биће коришћена објављена архивска грађа, мемоарски извори, штампа и периодика, фотографски и филмски материјали, звучни записи, картографска грађа, планови и пројекти. Сав наведеним материјалом прожимаће постојећа историографска, правна, социолошка, техничка литература и публицистика. Биће коришћена и уметничка проза и уметнички филм.

### **Основни резултати и научни допринос**

Комисија сматра да ће научни резултати до којих колега Антонић досегне оправдати оцену да је у питању не само нова тема већ и ново истраживачко поље на коме се српски и југословенски историчари нису огледали. Тама града, посебно града у социјализму, деценијама је била заборављена историографска тема у домаћој историографији. Траба очекивати да ће резултати истраживања колеге Антонића престављати значајан допринос на три равни полсматрања – допринеће прецизној реконструкцији идеја, планова и праксе везане за изградњу Новог Београда, представљаће истраживачки искорак у правцу разумевања друштвених карактеристика урбанизације као процеса, указаће на идеолошке и политичке потенцијале социјализма у југословенским условима. Чланови Комисије верују да ће конкретни резултати истраживања колеге Антонића најиректније допринети бољем разумевању места и функције града (посебно главног града) у социјализму који се остварује у друштву оптерећеном аграрним карактеристикама. На тај начин ово истраживање отвара простор за компарирање искустава стечених у изградњи нових градова (или њихових појединих делова) како унутар Југославије тако и у свету социјализма. Важну компоненту истраживања чини и сагледавање миграционих кретања као и процеса адаптације које увек прате конфликти и компромиси које чини како појединац тако и група. Комисија отуда сматра да ће истраживачки резултати до којих колега Антонић досегне бити сазнајно нови и научно вредни.

### **Закључак**

Чланови Комисије су изнели изузетно позитивно мишљење о теми докторске дисертације колеге Антонића, похвалили њено савесно образложење, подржали истраживачке намере аутора да изградњу Новог Београда посматра у општем југословенском контексту и високо вредновали структуру будуће докторске дисертације и истраживачке проблеме које аутор настоји да научно разреши. Чланови Комисије сматрају да ће резултати до којих досегне колега Антонић обрађујући тему „Изградња Новог Београда 1948-1968. Између идеологије и друштва“, најдиректније бити укључени у постојеће знање о историји града и урбаног развоја који баштини наука данас.

Имајући све наведено у виду слободни смо да Наставном и научном већу Филозофског факултета у Београду препоручимо да прихвати наше позитивно мишљење о теми докторске дисертације **„Изградња Новог Београда 1948-1968. Између идеологије и друштва“**, и колеги Горану Антонићу одобри њену израду.

У Београду

Комисија у аставу:

15.03.2012.

Др Сретен Вујовић, Редовни професор,  
Филозофски факултет у Београду

Др Ранка Гашић, виши научни сарадник,  
Филозофски факултет у Београду

Др Мира Радојевић, доцент,  
Филозофски факултет у Београду

Др Љубодраг Димић, редовни професор,  
Филозофски факултет у Београду  
(ментор и писац реферата)